

gratacel (ARQUIT)

Edifici en alçada de moltes plantes. Començats a construir a Xicago (*Home Insurance Company Building*, 1885, de Wiliam Le Baron Jenney) i Nova York en les darreries del segle XIX i després estesos pels Estats Units com un tipus d'edificació característica. Importats a Europa, el primer gratacel considerat com a tal és l'edifici de la Telefònica a la Gran Via de Madrid de 1929 amb 88 m d'alçada de l'arquitecte Ignacio Cárdenas. En la postguerra, es construïren la torre de Madrid i el edifici España, tot i que en molts aspectes responien a una arquitectura d'un llenguatge poruc amb la modernitat. Els gratacels dels anys 50, com *la finca de ferro* a València, eren considerats edificis singulars, excepció de les ordenances i, per tant, sotmesos a una absoluta arbitrarietat administrativa.

Edifici Frontalmar
JChV (2001)

Els gratacels de Benidorm-Los rascacielos de
Benidorm

Francisco Ramón Pérez Aranda, Ajuntament de
Benidorm, Regidoria de Disseny i Imatge (2001)

Històricament, el gratacel caracteritza la imatge urbana inconfusible i peculiar de Benidorm. Es tracta, en la seua adaptació vernacle, d'un edifici aïllat, rodejat d'un espai lliure ocupat per jardins, piscines o d'altres instal·lacions d'ús comunitari. A hores d'ara, hi ha més de 132 gratacels a tota la ciutat. Ja en 1959, el promotor Meseguer Guillamón presenta el primer projecte d'un edifici de 20 plantes que, com és evident, mai no es va construir. La primera construcció que podríem considerar un gratacel és l'edifici Frontalmar (1963) de l'arquitecte valencià Vicente Aliena Goiti.

La història és ben curiosa perquè la petició de llicència per a construir un edifici de 15 plantes és del gener de 1963 i el projecte no complia, evidentment, la normativa d'aleshores i va ser autoritzat mitjançant una prèvia modificació de les ordenances aprovada inicialment pel ple de l'Ajuntament el 15 de març de 1963, gràcies a la qual es liberalitzaria la possibilitat de construir el mateix volum atribuït a la parcel·la sense cap limitació d'altura màxima. L'autor es justificava així: *Se cree que el emplazamiento es más apropiado para ubicar un edificio y aparcamiento para automóviles, problema que se agudiza cada vez más; edificio que será de más belleza que si se ocupasen los 125 m. lineales de fachada con la edificación habitual de 5 plantas, que indudablemente sería de gran monotonía con todo ello se pretende lograr para Benidorm un edificio de categoría, que además de su empaque particular pueda codearse con cuantos hemos podido admirar en otros lugares de la geografía patria, como Mallorca, Málaga etc.* L'informe municipal és sec i contundent: *No cumple ordenanzas.* Però la resolució del ple municipal del 22 de març de 1963 aprova el projecte *fundamentando su pretensión en la circunstancia de que dicho edificio posee el mismo volumen que corresponde a la parcela de su ubicación, pero sin embargo la configuración que propone se considera la más adecuada para*

conseguir mayores espacios libres y mejores vistas al mar considerando el acuerdo adoptado en sesión de quince del presente mes, por el que se modifican las Ordenanzas de construcción.

Nombela, característic pel tractament dels colors o els ascensors exteriors. Tanmateix, s'experimenta amb remats punxaguts com la torre del hotel Bali de l'arquitecte Antonio Escario.

Torre Coblanca, 2010 / Quico

A partir d'aquell moment es registra tot un seguit de projectes de gratacel, amb formes rectes i volums fortament geomètrics, com la torre Coblanca (vegeu **Coblanca, torre ARQUIT.**) o l'edifici Iberia, tots dos començats a partir de l'any 1964; l'edifici Odeman, de 1965, és dels arquitectes Pablo Soler Lluch i Francisco García González els quals donaren un tractament semicircular a la planta, sense que faltaren altres formes polièdriques com la torre de València, de l'arquitecte Juan Guardiola Gaya (1972) o la torre Sant Jaume, de la qual Ricard Llàcer Bueno és l'autor del projecte. Ben prompte, i quasi en paral·lel, s'encetava un cert experimentalisme formal i volumètric com és el cas de la torre Benidorm (cantó de l'avinguda del Mediterrani i Europa) de 1972 també amb projecte de l'esmentat Juan Guardiola, experimentalisme que anirà prenent cos en els anys 80 amb formes cada vegada més dramàtiques i l'ajuda de remats fantasiosos en la cimera, dels quals posaríem com exemple l'edifici Entrecalas, de 1986, de l'arquitecte. José Antonio

Gratacels, 2010 / MJLP

Amb el Pla General de 1990, les ordenances de la construcció modifiquen la manera de comptabilitzar l'edificabilitat, passant de metres cúbics a metres quadrats, la qual cosa allibera de certs inconvenients, permetent-ne una major llibertat compositiva, com el cas del edifici Negurigane. Estructuralment, han evolucionat molt ja que s'havien de resoldre, entre d'altres, els problemes dels fonaments, per les característiques del subsòl, i d'altra banda els problemes estructurals. En allò que pertoca al primer assumpte, els fonaments dels gratacels es varen fer mitjançant pilotis, és a dir, una barra de formigó que s'afona en terra per percussió (ja no s'usa). Pel que fa a les estructures, en una primera època se'n farien servir de metàl·liques tot i que donaven grans problemes als calculistes, tant és així que de vegades s'havia de recórrer als enginyers de camins o, fins i tot, als aeronàutics; el problema venia de l'extraordinària deformabilitat de les estructures i el seu comportament front al vent. Ben prompte passàrem a les estructures de formigó armat, encara que més pesades amb certes avantatges pràctiques. El millor exemple d'utilització de la estructura de formigó vista és l'edifici La Estacha (cantó de l'avinguda de Madrid i Europa, de l'any 1966, projecte de Mariano Chicot Urech), el qual compta amb una piscina al terrat o la torre Bali III, que amb 180 metres i 25 d'antena (52 plantes) és l'hotel més alt

d'Europa. L'hotel Bali culmina, fins ara, la carrera per construir gratacels cada vegada més alts, com les 34 plantes de la torre Levante de 1985 amb 100 m d'alçària de Carlos Gilardi Amaro o l'edifici Negurigane amb 140 m que compta amb 39 plantes (Pérez Guerras) i una piscina en el pis intermedi.

Torre Benidorm
Quico (2007)

Diccionari de Benidorm